

Espectacular Cardó

JOSEP GIRONÈS

Historiador

Qualsevol persona que abandoni els circuits turístics de major difusió, d'entrà els situats a les Terres de l'Ebre, i s'aventuri a visitar el lloc de Cardó, en arribar-hi es trobarà de cara amb l'espectacular imatge de l'edifici principal, situat a sobre del cingle del Salt del Frare. Aquest edifici és emblemàtic, per ser la seu d'un antic balneari que fou molt popular, però que només representa una part de la riquesa associada a les aigües medicinals que en aquest paratge brollen amb components bicarbonatats i arsenicals. A banda de les aigües, Cardó disposa d'un singular conjunt eremític, el qual està dispers entre fonts, barrancs i muntanyes de corpreadora bellesa.

La tradició ermitana de Cardó començà al voltant de l'any 1604, quan uns frares carmelitans que cercaven un lloc de recolliment es posaren a viure en una cova, la mateixa que després fou coneguda com la Cova dels Fundadors. Després d'uns mesos de viure en aquell lloc i de valorar-ne les seves característiques, decidiren construir-hi un convent, just a sobre d'un imponent cingle i en la confluència dels barrancs de la Cervera i del Diumenge, el de la Font dels Pastor i el de la Font de l'Olivé, el barranc de la Columna i el de Sant Roc. En aquell pintoresc i apartat paratge, a par-

tir de l'any 1606 es construí, sota la direcció del carmelità tortosí Pere Pau Revull, l'edifici conventual que acolliria una comunitat de frares.

Amb el convent i de forma paral·lela, també s'aixecaren un seguit de catorze ermites, totes situades en llocs tan bonics com solitaris, en els quals els frares podien practicar el recolliment i la introspecció. Si s'accedia a la vall des de Rasquera, els visitants es trobaven en primer lloc amb l'ermita del Sant Àngel, un espai que exercia de control d'accés. Més endavant, l'ermita de la Trinitat acollia als corals annexes les bèsties de càrrega que transportaven les persones, i encara es trobava de camí l'ermita del Carme, abans d'accedir al convent de Sant Hilari de Cardó. Quan s'arribava des de Tortosa, era l'ermita de Sant Bernat, més endavant coneguda com l'Ermita Cremada,

*El proper diumenge,
26 d'octubre, es podrà
participar en el Camí de
Muntanya, dedicat a Cardó*

la que rebia els visitants, que de pas cap el convent veien les ermites de Sant Joan, de Sant Jeroni i de Santa Teresa. A més, entre fonts, coves, marges, boscos i raconades, l'ermita de Santa Agnès restava en el camí que portava a l'ermita de Sant Roc, per retornar per la Roca Foradada i la Cova Lluminosa, dos espais de gran bellesa. A tocar de l'ermita de Sant Roc hi havia la font del mateix nom, però que aviat fou coneguda com la Font de la Ronya, per les seves propietats contra la malaltia de la sarna. Des d'aquesta font es podia tornar al convent

de pas per l'ermita de Sant Josep i per la Font de l'Avellaner. L'ermita de Santa Anna (o Santa Magdalena) quedava a prop del convent, igual que la de Sant Elies, en tant que la de Sant Onofre requeria una bona excursió que tenia com a premi una de les millores vistes sobre la vall. Capítol a banda necessitava l'ermita de Sant Simeó Estilita, situada al capdamunt d'un penyal, de forma que se la coneix com l'ermita de la Columna.

Tot aquest conjunt eremític va patir les desamortitzacions de Mendizábal i de Madoz, a meitat del segle XIX i, a partir d'aleshores, el convent fou reconvertit a balneari, un edifici que durant la guerra del 36-39 serví d'hospital per a l'Exèrcit de la República, fins que en acabar la conflagració tornà a funcionar com a balneari fins a l'any 1967. Més recentment, s'hi construí al lloc una planta embo-

telladora d'aigua, i encara es planteja la possibilitat d'obrir-hi un centre hotelier.

Com es pot entendre, amb l'exclaustració s'inicià un lent procés de ruïna pel seguici d'ermites, les fonts i els camins que hi portaven, fins que en els darrers anys era prou difícil accedir a algunes de les ermites. Per sort, la imminent celebració del 50è Dia del Camí de Muntanya –una organització que al llarg del darrer mig segle ha retornat la vida a camins deixats–, va fer plantejar a l'Agrupació Excursionista La Picossa, de Móra d'Ebre, la possibilitat de netejar els antics camins i senders per fer-los un altre cop transitables.

Per això i després de moltes hores de treball, el dia 26 d'octubre es podrà participar en el Camí de Muntanya, aquest any dedicat a Cardó, sota l'organització de l'Agrupació Excursionista La Picossa, i amb la col·laboració de la IV Vegueria de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

Cada any, quan té lloc la que es considera la festa major dels camins de muntanya, moltes persones recorden el grans promotors de l'excursionisme, com Enric Aguadé, Joan Cullerell o Joan Domènech, que van impulsar la regeneració d'antics camins i alhora la popularització d'aquestes activitats de lleure que porten associada una gran càrrega cultural. Ells vans ser els pioners d'una pràctica que associa natura, lleure i cultura, i ara són moltes les persones a qui els agrada transitar per camins i senders.

A partir d'ara, a Cardó serà possible caminar per senders que s'han posat de nou en servei, i serà fàcil accedir a uns espais preciosos, en els quals es barregen el paisatge, l'arquitectura religiosa i una preciosa història.